

روش های ایجاد خلاقیت در دانش آموزان

موسی روشی

جمعی مدیریت آموزش و پرورش شهرستان رودان

نیروی شاغل در مدارس ابتدایی، راهبر آموزشی - تربیتی کلاس های چندپایه

چکیده

این مقاله ی پژوهشی روش های ایجاد خلاقیت در دانش آموزان به روش کتابخانه ای و ورود میدانی با مشاهده ی علنی و عینی پرداخته است. هرانسانی به طور نسبی قادر به انجام دادن کاری خلاق است. خالق مطلق خداوند متعال است که همه چیز را در زیبا ترین شکل خلق کرده است (الذی احسن کل شیء خلقه) "سجده ۷". همه ی هستی، تجلی خداوند متعال است. خداوند متعال، انسان را از همه زیباتر آفریده است. او انسان را تصویر کرد و صورت بخشید اما نه به هر صورتی بلکه به زیبا ترین صورت ها. (... وَ صَوَّرْکُمْ فَأَحْسَنَ صُوْرَکُمْ) "تغابن ۳". خلاقیت را تولید یک ایده یا محصولی نو تعریف کرده اند. خلاقیت یعنی فکراصیل نه فکر تقلیدی. عناصر خلاقیت نیز دو گونه اند؛ برخی از آن ها ژنتیکی و برخی اکتسابی یا محیطی و اجتماعی اند. کودکان در سنین مختلف انواع متفاوتی از رفتارهای خلاق را نشان می دهند اما به طور کلی، می توان گفت؛ فضایی که کودکان در آن خلاقیت خود را بروز می دهند و میزان خلاقیتی را که از خود نشان می دهند، به آموزش، تجربه و سطح پرورش فکری و جسمی آن ها بستگی دارد. (رادپور و همکاران، ۱۳۸۵). همه ی کودکان از انواع هوش برخوردارند. هوش همراه با آموزش مناسب و کسب تجربه، مهارت های لازم را برای خلاق بودن، در اختیار کودکان قرار می دهد. بزرگ ترین کمک معلم، در ایجاد و پرورش خلاقیت دانش آموزان، کمک به آن ها برای یافتن عوامل مؤثر بر خلاقیت و گسترش آن هاست. این عوامل عبارتند از: توانایی فردی، کسب مهارت های انجام دادن کار، انگیزه ی درونی، تفکر خلاق و فضای شاد. (ترزا آمابلی، ۱۳۷۷)

کلیدواژه: خلاقیت، ابداع، زیبایی شناسی، تخیل، محصولی نو.

مقدمه

باید قبول کنیم، حتی خصوصیات عاطفی را می توان از طریق تمرین بهتر کرد. هر چه بیش تر مهربانی کنیم، مهربان تر می شویم. حتی شوخ طبعی را می توان توسعه داد. تمرین هم برای پرورش مغز و هم برای پرورش جسم، لازم است. همان گونه که عضلات بدن در اثر عدم کار و فعالیت تحلیل خواهند رفت، هوش و خلاقیت بدون تمرین فرسوده می شود. برای پرورش خلاقیت، مغزنه تنها به تمرین نیاز دارد، بلکه به وسایلی که با آن بتوان به بهترین وجهی ایده تولید کرد، نیاز است. در این که خلاقیت را نیز می توان پرورش داد، تردیدی وجود ندارد. روان شناسان از مدت ها قبل این اعتقاد را پذیرفته اند که می توان هراستعداد اساسی را پرورش داد. بدون شک یکی از زیباترین ویژگی های انسان، قدرت آفرینندگی یا «خلاقیت» اوست. به واسطه ی همین ویژگی است که انسان می تواند اهداف آرمانگرایانه ی خود را پدید آورد و توانایی های خود را شکوفا سازد. (حوریزاد، ۱۳۸۵، ج ۲). ارتباط با طبیعت و تفکر در پدیده های طبیعی زمینه ساز ایجاد خلاقیت است. شناخت پدیده های طبیعی و پرورش و حساسیت حواس، زمینه ی مناسبی را برای فعالیت های هنری ایجاد می کند و ایجاد حساسیت و شناخت، در ذهن کودکان زمینه های رشد و خلاقیت را فراهم می آورد. به منظور ایجاد فرصت برای بروز خلاقیت در کودکان، باید آن ها را دریافتن راه مناسب برای بیان هنری آزاد گذاشت و ازدادن الگوها، نقش ها، رنگ ها، و حرکت های از پیش تعیین شده، اجتناب کرد. پرداختن دانش آموزان به رشته های هنری (نقاشی، کاردستی، موسیقی، قصه و نمایش) و فعالیت های مربوط به هریک از این رشته های هنری، باعث پرورش قوه ی خلاقیت، تخیل و تفکر دانش آموزان می شود. (رادپور و همکاران، ۱۳۸۵). آنچه انسان را از دیگر جانداران، متمایز می سازد، توانایی خلاقیت، قدرت شگفت انگیز و مهم مغز و گوهر